

#Law4Growth policy paper #1: Fundacja rodzinna

13 września b.r. Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii opublikowało i przekazało do konsultacji społecznych Zieloną Księgę „Fundacje Rodzinne”. Nakreślono w niej założenia dla modelu polskiej fundacji rodzinnej zawierają określone cele nowej legislacji, które pozostają słabo powiązane ze specyfiką i potrzebami grupy docelowej – firm rodzinnych.

Grupa odbiorcza fundacji rodzinnej została określona jako 830 tys. przedsiębiorstw rodzinnych, spośród których ok. 70,5% prowadzone jest w formie indywidualnej działalności osoby fizycznej, 13,6% jako spółki cywilne; 10,1% - spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, 4,7% - spółki jawne, 0,4%, - spółki komandytowe, a po 0,2 % - spółki partnerska i akcyjna.

Zakładając, że celem stworzenia nowej formy osoby prawnej jest wyposażenie 830 tys. firm rodzinnych w narzędzie prawno-organizacyjne umożliwiające sprawniejsze zarządzanie i sukcesję przedsiębiorstwa, fundacja rodzinna powinna być dostępna dla wszystkich firm rodzinnych, a nie wyłącznie 10,3% spółek kapitałowych spośród nich. Niestety, propozycje zawarte w Zielonej Księdze pozwalają wyłącznie na wniesienie prywatnego majątku fundatorów (nieruchomości, udziałów i akcji, papierów wartościowych, środków pieniężnych), a nie przekształcenie dotychczas działającego przedsiębiorstwa w nową formę prawną fundacji rodzinnej. W konsekwencji, dla przytłaczającej większości, 89,7%, firm rodzinnych skorzystanie z projektowanych rozwiązań nie będzie możliwe – forma organizacyjna ich działalności gospodarczej nie przewiduje wyodrębnienia akcji ani udziałów. W powiązaniu z obowiązkiem określenia w statucie fundacji rodzinnej beneficjentów, rozwiązanie służyło będzie wąskiemu wycinkowi najbogatszych Polaków, szukających optymalnych rozwiązań podatkowych dla zarządzania majątkiem, niekoniecznie prowadzących kiedykolwiek w Polsce działalność gospodarczą.

Zgodnie z kryjącą się pod hasłem #Law4Growth ideą tworzenia prawa dla inicjowania i wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego, fundacja rodzinna powinna być nową, alternatywną i bardziej atrakcyjną formą prawną prowadzenia działalności gospodarczej przez firmy rodzinne, a więc takie, w których większość udziałów kontrolowana jest przez członków rodziny, a w przedsiębiorstwie pracuje bądź zasiada w organach nadzoru co najmniej dwóch członków rodziny. W uznaniu dla korzyści społeczno-gospodarczych, jakie niesie utrzymywanie takiego modelu przedsiębiorstwa, a także dla zachowania ich struktury właścicielsko-organizacyjnej w czasie, zasadne jest wyposażenie fundacji rodzinnych w specyficzne zasady prawno-podatkowe.

Przede wszystkim fundacja rodzinna powinna umożliwiać kontynuację prowadzenia działalności gospodarczej. Powoływana byłaby poprzez ustanowienie aktu notarialnego dla przekształcenia indywidualnej działalności osoby fizycznej i spółek osobowych lub poprzez zmianę aktu założycielskiego spółek kapitałowych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Rejestr fundacji rodzinnych byłby prowadzony przez KRS. Wniesienie majątku do fundacji rodzinnej powinno być zwolnione od podatku. Fundacja rodzinna mogłaby zostać utworzona przez wiele osób, ale nie mogłaby powstać w drodze zapisu testamentowego (w przeciwieństwie do obecnie funkcjonującej w polskim prawodawstwie fundacji).

Po drugie, fundacje rodzinne powinny być zwolnione od podatku dochodowego tak długo, jak inwestują posiadany kapitał. Obowiązek podatkowy powinien następować dopiero w momencie wypłaty dywidendy (również w formie stypendium, pokrycia kosztów edukacji bądź leczenia), a więc wypłaty środków na rzecz dowolnego (a nie wskazanego wcześniej) beneficjenta. Obowiązek podatkowy występował będzie wyłącznie po stronie fundacji rodzinnej, a więc beneficjent zwolniony będzie z obowiązku zapłaty podatku od darowizny. Podobne rozwiązanie projektowano dla firm inwestujących w najem nieruchomości, choć konstrukcja ta posiada najsilniejsze uzasadnienie funkcjonalne i aksjologiczne właśnie dla firm rodzinnych.

Wraz z powołaniem fundacji rodzinnej, fundator lub fundatorzy powołują pierwszy skład członkowski organu zarządzającego i nadzorczego. Statut fundacji rodzinnej powinien przewidywać procedury powoływania i odwoływania ich członków, które mogą być różne za życia fundatorów oraz po ich śmierci. Członkami organów fundacji rodzinnej mogłyby być osoby prawne. Statut fundacji mógłby wykluczać bądź ograniczać zbywanie nieruchomości, zorganizowanych części przedsiębiorstwa czy wartości niematerialnych (praw autorskich, patentów).

Firmy rodzinne, podobnie jak spółdzielnie czy podmioty ekonomii społecznej, tworzą unikalny i niezwykle korzystny dla budowania modelu społecznej gospodarki rynkowej ekosystem. Powyższe, zaproponowane przez Forum Prawo dla Rozwoju, rozwiązania dotyczące powoływania, funkcjonowania oraz opodatkowania fundacji rodzinnych przyczynią się do utrzymania dotychczasowej, korzystnej struktury właścicielsko-organizacyjnej firm rodzinnych. Nie będą z kolei sprzyjały wykorzystywaniu fundacji rodzinnej do zarządzania i ochrony majątku inwestycyjnego (dochodów z nieruchomości, papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych). Stworzenie rozwiązań prawnych sprzyjających sukcesji firm rodzinnych stanowi jedno z kluczowych wyzwań parlamentu IX kadencji, dlatego eksperci Forum Prawo dla Rozwoju będą brali aktywny udział w wypracowywaniu finalnego modelu polskiej fundacji rodzinnej w toku prac rządowych i parlamentarnych.

Kontakt do autora:

Konrad Hennig

576 020 096

konrad.hennig@law4growth.com